

Ἡ αὐτογνωσία στήν Ὁρθοδοξία καί στίς σύγχρονες αἵρέσεις

(Κείμενο ἀπό τό ἔντυπο
«Ὁρθοδοξία καί αἵρέσεις» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαντινείας καί Κυνουρίας,
τεῦχ. 101, Ὀκτ. - Δεκ. 2017).

Τό «γνώθι σαυτόν» ὡς πανανθρώπινο αἷτημα

Κάθε ἄνθρωπος, ἀπό τή στιγμή πού ὑπερβαίνει τήν παιδική του ἡλικία καί ἀρχίζει νά σκέπτεται σοβαρά, θέτει τό ἐρώτημα καί γιά τόν ἴδιο τόν ἑαυτό του: Ποιός εἶμαι; Ἀπό ποῦ προέρχομαι; Ποῦ θά καταλήξω; Ποιός εἶναι ὁ προορισμός μου; Ποιός ὁ σκοπός τῆς ζωῆς μου; Αὐτό συμβαίνει σέ κάθε ἐποχή, σέ κάθε περίσταση καί σέ κάθε πολιτισμό. Ἡ προτροπή «γνώθι σαυτόν» («γνώρισε τόν ἑαυτό σου»), πού ἀποδίδεται στόν Χίλωνα (600-520 π.Χ.) ἢ στόν Πλάτωνα (427-347 π.Χ.), πού τήν χρησιμοποίησε συχνά ὁ Σωκράτης (469-399 π.Χ.) καί πού ἦταν χαραγμένη στό μαντείο τῶν Δελφῶν, δέν εἶναι στοιχεῖο μόνο τοῦ ἑλληνικοῦ, ἀλλά καί κάθε ἄλλου πολιτισμοῦ.

Εἶναι, λοιπόν, φυσικό καί ἀναπόφευκτο, νά ἀναζητᾶ ὁ ἄνθρωπος ἀπαντήσεις σέ ὅλα αὐτά τά ἐρωτήματα, προσπαθώντας νά γνωρίσει ὁ ἴδιος τόν ἑαυτό του. Ἐξερευνώντας τον, καταλήγει, βέβαια, σέ πολλές ἀλήθειες, ἀλλά ταυτόχρονα ἀνακαλύπτει ὅτι ἔχει πολύ περισσότερες ἄγνωστες πλευρές. Ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἓνα μεγάλο μυστήριο· εἶναι «ἄβυσσος» ὄχι μόνο ἡ ψυχή, ἀλλά καί τό σῶμα του. Αὐτή ἡ «ἄβυσσος», τό ἄγνωστο αὐτό βάθος, συνήθως τόν τρομάζει καί τοῦ προκαλεῖ τήν αἴσθηση ἑνός τεράστιου κενοῦ.

Αὐτό ἀκριβῶς τό κενό ἔρχονται νά καλύψουν οἱ θρησκείες καί τά διάφορα φιλοσοφικά ἢ ἰδεολογικά συστήματα, προτείνοντας μιά πιό ὀλοκληρωμένη ἀνθρωπολογία (ἀντίληψη περί ἀνθρώπου), βασισμένη συνήθως εἴτε στήν ἀνθρώπινη φαντασία (θρησκείες), εἴτε σέ ἀνθρώπινους συλλογισμούς (φιλοσοφία). Ὁ ἀποδεχόμενος μιά τέτοια περί ἀνθρώπου ἀντίληψη, αἰσθάνεται κάποια ἱκανοποίηση καί βοηθεῖται νά ζήσει καλύτερα. Ὡστόσο, ὅταν αὐτά τά συστήματα καταρρέουν ἢ ὑπερβαίνονται ἀπό τίς ἐξελίξεις, τότε ἀκολουθεῖ ἡ ἀπογοήτευση, ἡ δέ αἴσθηση τοῦ ὑπαρξιακοῦ κενοῦ ἐπανέρχεται μέ ἀκόμη μεγαλύτερη ἔνταση.

Ὁ Χριστιανισμός ἐμφανίστηκε στήν ἱστορία μέ μιά συγκροτημένη ἀνθρωπολογία μέ πανάρχαιες ρίζες, ἀφοῦ τά βασικά της στοιχεῖα ὑπάρχουν ἤδη στήν Παλαιά Διαθήκη, καί μάλιστα στό πρῶτο βιβλίο της, τή Γένεση, ὅπου γίνεται λόγος γιά τή δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ χριστιανική ἀνθρωπολογία διαφέρει ἀπό τήν ἀρχαία ἑλληνική καί ἀπό κάθε ἄλλη περί ἀνθρώπου ἀντίληψη σέ δύο τουλάχιστον βασικά σημεία: α) Ὅλες οἱ ἀπόπειρες αὐτοκατανόησης ἢ αὐτογνωσίας τοῦ ἀνθρώπου ἔχουν ἀποκλειστικά καί μόνο ἀνθρώπινη προέλευση, βασιζόμενες εἴτε σέ συστηματικές παρατηρήσεις (ἐπιστήμη), εἴτε στήν ἀνθρώπινη φαντασία (θρησκείες), εἴτε σέ θεωρητικές κατασκευές (φιλοσοφία), ἡ δέ χριστιανική ἀνθρωπολογία βασιζέται σέ ὅ,τι ὁ ἴδιος ὁ Θεός ἀποκάλυψε γιά τόν ἄνθρωπο, μέσω τῶν Προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, μέσω τῶν Ἁγίων τῆς Καινῆς Διαθήκης καί, ιδιαίτερα, μέσω τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ καί Λόγου Του, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. β) Ὅλες οἱ προσπάθειες αὐτογνωσίας βασιζονται σέ παρατηρήσεις, ἀποκλειστικά καί μόνο ἐπί τοῦ πεπτωκότος ἢ μεταπτωτικοῦ ἀνθρώπου, ἡ δέ χριστιανική ἀνθρωπολογία γνωρίζει ἐπιπλέον τόσο τόν προπτωτικό, ὅσο καί τόν ἐν Χριστῷ θεωμένο ἄνθρωπο, ὅπως θά δοῦμε στή συνέχεια.

Όντως, στό βιβλίό τῆς Γενέσεως γίνεται λόγος γιά τή δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου (1, 26-30 καί 2, 7-25), ἀλλά καί γιά τήν πτώση του (3, 1-24). Προορισμός τοῦ ἀνθρώπου ἦταν ἐξ ἀρχῆς ἡ θέωση, τό νά γίνει θεός, ὄχι βέβαια «κατά φύσιν» (νά ταυτιστεῖ μέ τόν Θεό), ἀλλά «κατά χάριν» (νά ὁμοιάσει στόν Θεό). Ὁ ἄνθρωπος εἶναι «ζῶον θεούμενον», κατά τούς Πατέρες, «ζῶον» μέ προορισμό νά θεωθεῖ. Ὡστόσο, ἀπατήθηκε ἀπό τόν Διάβολο καί ἐπεχείρησε νά ἐπιτύχει τόν προορισμό του μέ ἐσφαλμένο τρόπο, δηλ. πίστεψε ὅτι μπορεῖ νά γίνει θεός χωρίς τόν Θεό, ἀποκλειστικά καί μόνο μέ τίς δικές του δυνάμεις. Καί τό τραγικό ἀποτέλεσμα ἦταν νά ἀποχωριστεῖ τελείως ἀπό τόν Θεό καί νά ἐκπέσει στό κράτος τοῦ θανάτου. Ἡ προτροπή τοῦ Διαβόλου «ἔσεσθε ὡς θεοί» («θά γίνετε θεοί», Γεν. 3,5) εἶναι ἡ οὐσία τῆς ἀνθρώπινης πτώσεως.

Ἡ αὐτογνωσία στίς σύγχρονες αἱρέσεις

Δυστυχῶς, ὁ δαμονικός αὐτός πειρασμός, τό «ἔσεσθε ὡς θεοί», εἶναι διαχρονικός καί ἐμφανίζεται παντοῦ καί πάντοτε, ἰδιαίτερα, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀπομακρύνεται ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση, εἴτε ἀπό ἄγνοια, εἴτε ἀπό συνειδητή ἐπιλογή. Στήν ἐποχή μας ἕνα πλῆθος αἰρετικῶν καί παραθηρησκευτικῶν ὁμάδων λειτουργεῖ ὡς ὄχημα αὐτοῦ τοῦ πειρασμοῦ. Οἱ περισσότερες ἀνήκουν στό γνωστό κίνημα τῆς Νέας Ἐποχῆς. Πολλές ὁμάδες αὐτοῦ τοῦ κινήματος ὑπόσχονται ὅτι προσφέρουν τή λύση ὅλων τῶν προβλημάτων, βοηθώντας τόν ἄνθρωπο νά γνωρίσει τόν ἑαυτό του. Προσκαλοῦν σέ «σεμινάρια αὐτογνωσίας», κάνουν λόγο γιά «αὐτογνωσία στή σύγχρονη ἐποχή τοῦ Ὑδροχόου», γιά «ὑπερβατική σοφία πού ἐπιτρέπει στόν ἄνθρωπο νά γνωρίσει τά μυστήρια τοῦ σύμπαντος καί νά δώσει ἀπαντήσεις στά ἐρωτήματα: Ποιοῖ εἴμαστε; Πού πᾶμε; Ἀπό πού ἐρχόμαστε; Γιατί ζοῦμε;» καί πολλά ἄλλα.

Ὡστόσο, πίσω ἀπ' αὐτές τίς ἐντυπωσιακές προσκλήσεις καί ὑποσχέσεις δέν κρύπτεται μιᾶ ὑγιῆς προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νά γνωρίσει τόν ἑαυτό του, ἀλλά μιᾶ συγκεκριμένη θρησκευτική ἀντίληψη περί Θεοῦ, ἀνθρώπου καί κόσμου (αὐτή τῆς Νέας Ἐποχῆς), ξένη καί ἀσυμβίβαστη μέ τή χριστιανική πίστη. Κατά τήν πίστη τῆς Νέας Ἐποχῆς (πού εἶναι ἕνα μείγμα Ἀποκρυφισμοῦ, Ἀστρολογίας καί ἀντιλήψεων τῶν θρησκειῶν τῆς Ἀνατολῆς), δέν ὑπάρχει πραγματική διάκριση μεταξύ Θεοῦ, ἀνθρώπου καί κόσμου. «Ὅλα εἶναι Ἕνα» (ὀλιστική θεώρηση τοῦ κόσμου) καί ὅλα τά πράγματα ἔχουν θεϊκή οὐσία. Ὁ Θεός δέν εἶναι πρόσωπο (τρία πρόσωπα), ὅπως δέχεται ἡ Ὁρθόδοξη πίστη, ἀλλά μιᾶ ἀπρόσωπη Ἐνέργεια καί Δύναμη (τή συναντᾶμε μέ διάφορα ὀνόματα στίς ἐπιμέρους ὁμάδες καί ὀργανώσεις τῆς Νέας Ἐποχῆς), πού διαχέεται στό σύμπαν καί προσλαμβάνει διάφορες μορφές, σχηματίζοντας τά πράγματα τοῦ κόσμου.

Ὅπως, λοιπόν, ὅλα τά πράγματα, ἔτσι καί ὁ ἄνθρωπος ἔχει θεϊκή οὐσία, εἶναι μιᾶ συγκεκριμένη μορφή ἢ ἐνσάρκωση τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ. Δέν ὑπάρχει ἄλλος Θεός ἐκτός τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά ὁ Θεός εἶναι ἐντός, εἶναι μέσα μας! Θεός εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἑαυτός μας! Αὐτό σημαίνει ὅτι, ὅποιος γνωρίζει τόν ἑαυτό του μέ τήν ἐφαρμογή κάποιων ἀσκήσεων αὐτογνωσίας, ἀνακαλύπτει τόν Θεό πού βρῖσκεται μέσα του, ἀνακαλύπτει ὅτι ὁ ἴδιος εἶναι Θεός!

Βέβαια, οἱ ὁμάδες τῆς Νέας Ἐποχῆς δέν μποροῦν νά παραβλέψουν τό γεγονός ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει καί ἀντιμετωπίζει συνεχῶς προβλήματα καί ὅτι τό κακό ὑπάρχει (καί συνήθως κυριαρχεῖ) στόν ἄνθρωπο, ἀλλά καί στόν κόσμο. Ἀναγκασμένες νά ἐξηγήσουν αὐτό τό φαινόμενο, καταφεύγουν συνήθως στήν «εὐλογία» ἐξήγηση, ὅτι τά ἀνθρώπινα προβλήματα καί, γενικά, τό κακό προέρχονται ἀπό ἄγνοια, καί εἰδικότερα ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀγνοεῖ τή θεϊκή του οὐσία. Ἄν γνωρίσει τόν ἑαυτό, ἂν μέ διάφορες ἀσκήσεις αὐτογνωσίας ἀνακαλύψει τή θεϊκή του οὐσία, τότε θά λυθοῦν αὐτομάτως ὅλα τά προβλήματα!

Είναι αυτονόητο, ότι τά παραπάνω είναι τό άκρως αντίθετο τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ καί ἀποτελοῦν ἄρνηση τῆς χριστιανικῆς πίστεως στό σύνολό της. Δέν ὑπάρχει Θεός, γιά τίς ομάδες αὐτές, ἐκτός τοῦ ἀνθρώπου. Δέν ὑπάρχει Ἁγία Τριάδα. Ὁ Χριστός δέν εἶναι ὁ μόνος ἀληθινός Θεός, ὅπως πιστεύει κάθε Χριστιανός, ἀλλά ἕνας ἄνθρωπος πού γνώρισε τή θεϊκή του οὐσία, ὅπως μπορεῖ νά τή γνωρίσει καθένας ἀπό μᾶς. Ἡ σωτηρία δέν προέρχεται ἀπό τόν Χριστό (ὁ Χριστός δέν εἶναι ὁ «Σωτήρ τοῦ κόσμου»), οὔτε ἀπό τόν Θεό, ἀλλά ἀπό μᾶς τούς ἴδιους. Ἡ λατρεία δέν ἀπευθύνεται σέ ἕναν Θεό ἔξω ἀπό μᾶς, ἀλλά στόν ἴδιο τόν ἑαυτό μας. Ἡ προσευχή δέν εἶναι διάλογος δύο προσώπων, Θεοῦ καί ἀνθρώπου, ἀλλά ἄσκηση διαλογισμοῦ γιά νά ἔνωθεῖ ὁ «προσευχόμενος» μέ τή θεϊκή του οὐσία ἢ μέ τήν ἀπρόσωπη θεότητα. Πρόκειται, λοιπόν, γιά συστήματα αὐτοθεώσεως, αὐτοσωτηρίας καί αὐτολατρείας, πού κηρύσσουν «ἕτερον εὐαγγέλιον», τό «εὐαγγέλιον» τοῦ Ἑωσφόρου, τοῦ ὁποίου πυρήνας εἶναι, ὅπως εἶδαμε, τό «ἔσεσθε ὡς θεοί». Ἄς τό γνωρίζουν ὅσοι Χριστιανοί, ἀπό ἄγνοια προφανῶς ἢ ἀπό ἀδιαφορία, συμμετέχουν σέ τέτοια «σεμινάρια αὐτογνωσίας», πιστεύοντας ὅτι δέν παραβλάπτεται ἡ χριστιανική τους ιδιότητα.

Ἐνα χαρακτηριστικό παράδειγμα

Ἄς δοῦμε, ὅμως, καί ἕνα συγκεκριμένο παράδειγμα. Στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1950 ἕνας Κολομβιανός ἀποκρυφιστής, μέ τό ψευδώνυμο Σαμαέλ Ἀούν Βεόρ (Samael Aun Weor, 1917-1977), δημιούργησε μιᾶ νεογνωστική ἀποκρυφιστική κίνηση, τή «Γνωστική Ἀνθρωπολογία». Αὐτή ἐμφανίζεται καί στήν Ἑλλάδα μέ διάφορες ἐπιμέρους ομάδες, μέ ὀνόματα ὅπως «Πανελλήνιο Κέντρο Γνωστικῶν Σπουδῶν», «Κέντρο Γνωστικῆς Ἀνθρωπολογίας καί Ἐπιστημονικῶν Μελετῶν», «Γνωστικός Σύλλογος Ἀνθρωπολογικῶν καί Ἐπιστημονικῶν Μελετῶν» «Γνώσις Ἑλλάς», «Γνωστική Πολιτιστική Ἐταιρεία Samael-Lakhsmi» κ.ἄ. Ὁργανώσεις τῆς «Γνωστικῆς Ἀνθρωπολογίας» δροῦν σήμερα σέ ὅλες σχεδόν τίς ἑλληνικές πόλεις, προσφέροντας κυρίως σεμινάρια αὐτογνωσίας.

Ὁ «Μεσσίας» τῆς κίνησης Σαμαέλ Ἀούν Βεόρ ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι ὁ Ἄβατάρ τῆς Νέας Ἐποχῆς. Τό πρῶτο ἀπό τά ὀνόματά του (Σαμαέλ) σημαίνει τή Μονάδα, δηλ. τόν Θεό, καί τό Ἀούν Βεόρ σημαίνει στήν «οὐράνια γλῶσσα»: «Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ!» Ἐπίσης, ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι «ὁ ἀντιβασιλεύς τοῦ πλανήτη Ἄρη» καί ὅτι ἦταν παρῶν «στήν αὐγή τῆς δημιουργίας, ὅπου μᾶζι μέ τίς ἄλλες οὐράνιες ἱεραρχίες δημιούργησε αὐτό τό σύμπαν». Μέσα ἀπό διαδοχικές μῆσεις ἔφθασε στήν ἀνώτατη βαθμίδα τῶν «οὐρανίων ἱεραρχιῶν», στό «Ἀπόλυτο». Θεωρεῖται ὁ «ἀγγελιοφόρος τοῦ Ὑδροχόου», πού ἔχει «αὐτοπραγματώσει τήν Οὐσία του 100%, ἔχει αὐτοαποκαλυφθεῖ πλήρως». Ἀνερχόμενος ἀπό τή δαιμονική κατάσταση στή θεϊκή, «ἐνσάρκωσε τόν Χριστό», ὁ Ὅποιος, κατά τίς ἀντιλήψεις τοῦ Βεόρ, δέν εἶναι ἱστορικό πρόσωπο, δέν εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς τῶν Εὐαγγελίων, ἀλλά «κατάσταση στήν ὁποία μπορεῖ νά φθάσει ὁ καθένας μέ ὀρισμένες προϋποθέσεις». Ὁ Ἰησοῦς ἀπό τή Ναζαρέτ ἦταν ἕνας μόνον ἀπό τούς πολλούς, πού ἔφθασαν στήν «κατάσταση τοῦ Χριστοῦ». «Ὁ Ἰησοῦς ἦταν γιός ἑνός ρωμαίου στρατιῶτη καί μιᾶς ἑβραίας γυναίκας»!

Ὁ Βεόρ αὐτοπροβάλλεται ὡς «σωτήρας» τοῦ κόσμου, πού ἦλθε νά ὀδηγήσει τήν ἀνθρωπότητα στή σωτηρία, μέσω τῆς αὐτογνωσίας καί τῆς αὐτεξέλιξης. Ὁ «Θεός» τόν ἀπέστειλε στόν κόσμο. Ποιός «Θεός», ὅμως; «Ὁ βαθύς ἐσωτερικός μου Θεός, ὁ κρυφός μου Πατέρας, μέ σκοπό νά ὑπηρετήσω τήν ἀνθρωπότητα», γράφει ὁ ἴδιος (οἱ παραπομπές στά κείμενα τοῦ Βεόρ σέ Ἄντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἀποκρυφισμός - Γκουρουϊσμός - «Νέα Ἐποχή», Ἀθήνα 1993, σ. 144-150 καί Χρ. Τσιάκκα, Ἐγκυκλοπαιδικό Λεξικό Θρησκευτῶν καί Αἰρέσεων, Κύπρος 2002, σ. 176-195). Αὐτό σημαίνει, ὅτι ὁ Βεόρ δέν ἀναγνωρίζει τίποτε ἔξω

από τόν άνθρωπο· τά πάντα αποτελούν καταστάσεις «μέσα μας». Ὁ Θεός Πατέρας, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἐωσφόρος τά πάντα ταυτίζονται «μέσα μας». Ὁ Σατανᾶς εἶναι «ἡ σκιά τοῦ οὐρανοῦ Κυρίου» καί τό «καθρέφτισμά» του «μέσα μας»· αὐτός μᾶς φέρνει «δύναμη, σοφία, οὐράνια μακαριότητα», εἶναι τό «ζωοποιό πνεῦμα»!

Ἐπίσης, κάνει λόγο γιά μιᾶ «νέα φυλή», πού κατασκευάζει ἡ ὀργάνωσή του, γιά «μιᾶ ἀλλοιώτικη Γῆ, μιᾶ Γῆ ἀνανεωμένη» καί γιά μιᾶ «καινούργια», «χρυσή Ἐποχή», τήν Ἐποχή τοῦ Ὑδροχόου, στήν ὁποία ἤδη βρισκόμαστε. Ὑπόσχεται νά δημιουργήσει τήν «Ἐκτη Φυλή», τή φυλή τῶν «ὑπεράνθρώπων». Ὁ δρόμος πρός τόν «ὑπεράνθρωπο», ἰσχυρίζεται, βρίσκεται «πέρα ἀπό τό καλό καί τό κακό» (ἀκύρωση κάθε ἠθικῆς, κατάργηση τῆς διάκρισης μεταξύ καλοῦ καί κακοῦ!). Ὁ δρόμος αὐτός εἶναι ὁ δρόμος τῆς «σεξουαλικῆς ἀλχημείας». Ἡ «ὁμοίωση μέ τόν Θεό», πραγματοποιεῖται μέ τή «σεξουαλική ἀλχημεία». Ὁ «φιλοσοφικός λίθος» βρίσκεται «στή βάση τῶν γεννητικῶν μας ὀργάνων» καί ἀπό ἐκεῖ πραγματοποιεῖται ἡ «ἔνωση» ἀνάμεσα στό «καλό καί στό κακό», στό «θετικό καί τό ἀρνητικό», στόν «Υἱό τοῦ Θεοῦ» καί τόν «Ἐωσφόρο»!

Στοιχεῖα Ὁρθόδοξου ἀνθρωπολογίας

Κατά τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση, ἡ αὐτογνωσία, τό νά γνωρίζει ὁ ἄνθρωπος τόν ἑαυτό του, εἶναι κάτι ἀπαραίτητο στή ζωή. Τό «γνώθι σαυτόν» δέν εἶναι αἴτημα μόνο τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀλλά καί χριστιανικό αἴτημα. Ὁ ἅγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως (1846-1920) ἔγραψε ἔργο μέ αὐτόν ἀκριβῶς τόν τίτλο (*Τό γνώθι σαυτόν*, Ἀθήναι 2008 καί *Γνώρισε τόν ἑαυτό σου*, τ. Α', ἀπόδοση Εὐ. Χατζῆ), ἡ δέ Ἁγία Γραφή μᾶς παρέχει τήν περί ἀνθρώπου διδασκαλία στίς πρῶτες ἤδη σελίδες της (Γεν. 1,26 ἔξ.). Ἡ Ἐκκλησία δέν ἀρνεῖται ὅτι καί μέ τίς δικές μας ἐνέργειες αὐτογνωσίας μποροῦμε νά ὀδηγηθοῦμε σέ πολύτιμες ἀλήθειες. Ἡ ἰατρική π.χ., ὡς ἐπιστήμη μέ τήν ὁποία γνωρίζουμε καί θεραπεύουμε τόν ἑαυτό μας, παρέχει πολύτιμες γνώσεις (ἀλήθειες), πού θεραπεύουν θανατηφόρες ἀσθένειες.

Ὡστόσο, ὑπάρχουν πλευρές τοῦ ἀνθρώπου, πού καμία δική του ἐνέργεια δέν μπορεῖ νά ἀνακαλύψει. Ὅπως ἤδη ἀναφέραμε, ἡ ἐπιστήμη, ἡ φιλοσοφία καί κάθε ἄλλη ἀνθρώπινη αὐτοκατανόηση γνωρίζουν μόνο τόν μεταπτωτικό ἄνθρωπο. Ὅμως, κατά τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση, ὁ ἄνθρωπος αὐτός δέν εἶναι ὁ αὐθεντικός, ὁ ἄνθρωπος, ὅπως τόν δημιούργησε ὁ Θεός, ἀλλά ὁ ἀρρωστημένος, ὁ «παρά φύσιν», ὁ τραυματισμένος ἀπό τίς συνέπειες τῆς πτώσεως ἄνθρωπος. Γιά νά ἀνακαλύψουμε τόν αὐθεντικό, πρέπει νά ἀνατρέξουμε α) στόν προπτωτικό ἄνθρωπο, πού διασώζει ἀκέραιο τό «κατ' εἰκόνα», καί β) στό ἀρχέτυπο τῆς εἰκόνας, μέ βάση τήν ὁποία δημιουργήθηκε ὁ ἄνθρωπος, καί αὐτό εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ὁ Χριστός δέν εἶναι μόνο ὁ «τέλειος Θεός», ἀλλά καί ὁ «τέλειος ἄνθρωπος».

Ἄν ὁ ἄνθρωπος ἔχει δημιουργηθεῖ «κατ' εἰκόνα» καί «καθ' ὁμοίωσιν» τοῦ Θεοῦ, ὅπως πιστεύουμε, τότε μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπου ὑπάρχει σαφής διάκριση, ὑπάρχει ἡ ἀνυπέρβλητη ὄντολογική διαφορά μεταξύ κτιστοῦ καί ἀκτίστου. Ὁ Θεός δέν βρίσκεται μέσα μας, ἀλλά ἔξω ἀπό μᾶς καί ἡ σχέση Θεοῦ καί ἀνθρώπου εἶναι σχέση δύο προσώπων. Ἡ ὑπαρξη τοῦ «κατ' εἰκόνα» ὑποδηλώνει, βέβαια, κάποια ὁμοιότητα τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό, τό δέ «καθ' ὁμοίωσιν» εἶναι ἡ δυνατότητα ἡ ὁμοιότητα αὐτή νά ἐπαυξηθεῖ. Ὡστόσο, ἡ ὁποιαδήποτε ὁμοιότητα δέν αἶρει τήν ὄντολογική διαφορά μεταξύ κτιστοῦ καί ἀκτίστου (δηλ. ὅσο καί ἂν ὁμοιάσει ὁ ἄνθρωπος, δέν πρόκειται ποτέ νά ταυτιστεῖ μέ τόν Θεό).

Στήν προπτωτική του κατάσταση ὁ ἄνθρωπος, διατηρώντας ἀκέραιο τό «κατ' εἰκόνα», εἶχε θεοπτικές ἐμπειρίες, δηλ. ἔβλεπε πραγματικά τόν Θεό καί

κοινωνούσε μαζί Του, μέ τρόπο «ὑπέρ αἴσθησιν», «ὑπέρ λόγον» καί «ὑπέρ νοῦν». Κοινωνώντας μέ τόν Θεό, ζοῦσε ἀπερίγραπτες καταστάσεις «ἀπεράντου ἡδονῆς» καί «ἀνεκφράστου εὐφροσύνης». Οἱ θεοπτικές του ἐμπειρίες ἔπρεπε νά σταθεροποιηθοῦν, νά παγιωθοῦν καί νά ἐπαυξάνονται, ὥστε νά ὀδηγεῖται συνεχῶς «ἀπό δόξης εἰς δόξαν». Αὐτή ἡ συνεχῆ καί ἀδιάλειπτη πορεία «ἀπό δόξης εἰς δόξαν» (δηλ. τό «καθ' ὁμοίωσιν») εἶναι ὁ προορισμός τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι αὐτονόητο, ὅτι σέ τέτοιες καταστάσεις ἀπουσιάζει κάθε ἴχνος ἁμαρτίας, κάθε μορφή κακοῦ καί, ἰδιαίτερα, ἀπουσιάζει τό μέγιστο τῶν κακῶν, ὁ θάνατος.

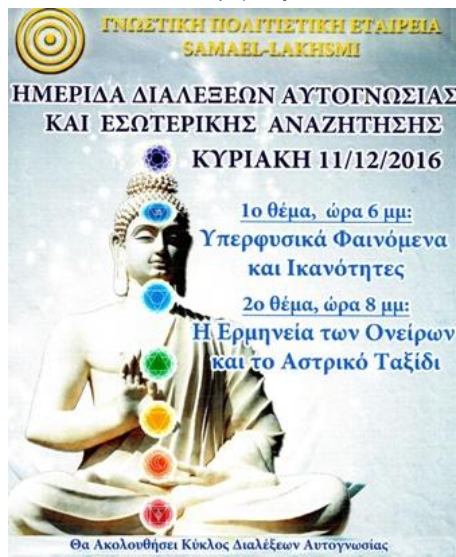
Ἡ πτώση ἀνέκοψε τήν πορεία πρός τόν προορισμό μας καί ἐπέφερε βαθεῖς ἀλλοιώσεις στήν ἀνθρώπινη φύση. Ἐκτοτε, «κατηρῳώστησεν ἡ ἀνθρώπου φύσις τήν ἁμαρτίαν» (ἄγ. Κύριλλος Ἀλεξανδρείας). Τό «κατ' εἰκόνα» σκοτίστηκε ἢ «ἀμαυρώθηκε» (ὑπάρχει μέν, ἀλλά εἶναι ἀνενεργό), ἡ ὁμοιότητα τοῦ ἀνθρώπου δέν εἶναι πλέον πρός τόν Θεό, ἀλλά πρός τά ἄλογα ζῶα («παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καί ὁμοιώθη αὐτοῖς»!, Ψαλμ. 48,13), οἱ θεοπτικές ἐμπειρίες ἔπαψαν, τό γνωστικό ὄργανο ἢ ὁ πνευματικός ὀφθαλμός, μέ τόν ὁποῖο ὁρᾶται ὁ Θεός (δηλ. ὁ «νοῦς»), ἀσθένησε καί δέν λειτουργεῖ πιά, οἱ πνευματικές ἡδονές ἐξέλειψαν, ὁ ἀγνοῶν τόν Θεό ἄνθρωπος στράφηκε στά κτίσματα καί λάτρευσε «τήν κτίσιν παρά τόν Κτίσαντα». Ἐπιπλέον, ἐξέπεσε στή δουλεία τοῦ Διαβόλου, ὁ ὁποῖος ἔγινε «κοσμοκράτωρ» καί «ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου» (Ἐφ. 6,12, Ἰω. 12,31), καί, τέλος, εἰσέβαλλε στήν ἀνθρώπινη ζωή καί σ' ὄλο τόν κόσμο ὁ θάνατος, μέ ὅλες τίς μορφές του. «Κέντρον τοῦ θανάτου ἢ ἁμαρτία»! (Α' Κορ. 15,16), ὁ θάνατος ὑπερισχύει διά τῆς ἁμαρτίας! Διά τῆς ἁμαρτίας αἰχμαλώτισε τούς Πρωτοπλάστους καί διά τῆς ἁμαρτίας κατισχύει μέχρι σήμερα στόν κόσμο. Ὁ πεπτωκῶς ἄνθρωπος στενάζει ὑπό τό κράτος τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ θανάτου!

Ὅμως, ὁ φιλόανθρωπος Θεός δέν ἀνεχόταν νά βλέπει «τυραννούμενον ὑπό τοῦ Διαβόλου τό γένος τῶν ἀνθρώπων». Ἔτσι, ἦλθε στόν κόσμο, ἔγινε ἄνθρωπος καί προσέλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση, γιά νά τήν θεραπεύσει, νά τήν ἀποκαταστήσει στό πρωτόκτιστο κάλλος καί νά καταργήσει τίς συνέπειες τῆς πτώσεως. Μέ τήν Ἐνσάρκωση, τό Πάθος καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καταργεῖται ὁ θάνατος καί ἀποκαθίσταται τό «κατ' εἰκόνα», δηλ. δίνεται σέ κάθε ἄνθρωπο ἡ δυνατότητα νά μετέχει στήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, νά θεραπεύεται ἀπό τή νόσο τῆς ἁμαρτίας καί νά κοινωνεῖ μέ τόν Θεό, δηλ. νά ἔχει καί πάλι θεοπτικές ἐμπειρίες, ὅπως συμβαίνει στή ζωή τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας. Διά τοῦ Χριστοῦ μπορεῖ καί πάλι ὁ ἄνθρωπος νά ἐπιτυγχάνει τόν προορισμό του.

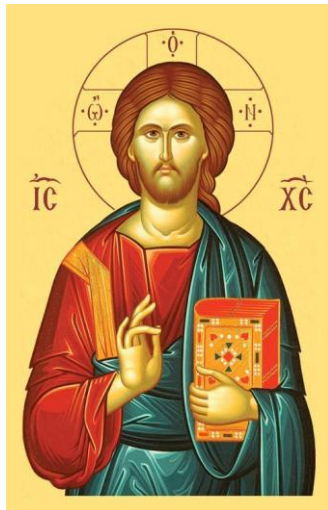
Κάθε ἀπόπειρα αὐτογνωσίας, λοιπόν, γιά νά εἶναι Ὁρθόδοξη, γιά νά εἶναι ἀποτελεσματική, γιά νά μὴν εἶναι πεπλανημένη καί γιά νά μὴν εἶναι ἐπιφανειακή, πρέπει νά θεωρεῖται ὑπό τό πρίσμα τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας περί δημιουργίας, πτώσεως καί ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Πρακτικά αὐτό σημαίνει ὅτι, στρεφόμενος πρός τά ἔσω ὁ ἄνθρωπος σέ μιά προσπάθεια αὐθεντικῆς ἐνδοσκοπίσης, θά ἀνακαλύψει πρῶτα τό «εἰδεχθές προσωπεῖον» τῆς ἁμαρτίας, πού ἐπικάθεται στό αὐθεντικό του πρόσωπο (ἀρχή κάθε θεραπείας ἢ διάγνωση!). Στή συνέχεια, θά προσπαθήσει νά τό ἀφαιρέσει, δηλ. θά ἀγωνισθεῖ γιά τήν κάθαρση ἀπό τήν ἁμαρτία καί τά πάθη, προσβλέποντας στό ἀρχέτυπο τῆς εἰκόνας του, τόν «τέλειο ἄνθρωπο», τόν Ἰησοῦ Χριστό, ἔχοντάς Τον «τύπον καί ὑπογραμμόν» καί καθιστώντας τή ζωή του «μίμησιν Χριστοῦ». Ἔτσι, θά ἀνακαλύψει τό αὐθεντικό του πρόσωπο καί θά ὀδεύει πρός τήν ἐκπλήρωση τοῦ προορισμοῦ του, πού εἶναι ἡ «θέωση» καί ὄχι ἡ «θεοποίηση» τοῦ ἑαυτοῦ του (μεταξύ τῶν δύο τούτων λέξεων ὑπάρχει τεράστια διαφορά!).

Ἱερεὺς Σωτήριος Ὁ. Ἀθανασούλιας

Φωτογραφίες

1. Νεογνωστικές αποκρυφιστικές οργανώσεις προσφέρουν σεμινάρια αυτογνωσίας και υπόσχονται τή λύση όλων των προβλημάτων!

2. Για την Όρθόδοξη Παράδοση, τό έρμηνευτικό κλειδί για τήν κατανόηση τοῦ ἀνθρώπου είναι ὁ Χριστός. Ὁ Χριστός είναι ὁ «τέλειος ἄνθρωπος» (καί, βέβαια, ὁ «τέλειος Θεός») καί τό «ἀρχέτυπον» τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου.